

แนวทางป้องกันการลดพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งบนโลก ไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย

Using legal measures as a preventative measure
to lessen cyberbullying behavior.

ทัศนีย์ คำเกิงศักดิ์* และ แก้วกัญญา เสวกสุริยวงศ์**

Tassnee Domkerngsak* & Gaewganya Savagsuriyawong**

วันที่รับบทความ	7 พฤศจิกายน 2566
วันที่แก้ไขบทความ	20 มีนาคม 2567
วันที่ตอบรับบทความ	4 เมษายน 2567

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชิงปริมาณมีการใช้แบบสอบถาม 400 ชุด โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือเยาวชนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 17-19 ปี หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา(ปวช.และปวส.) ที่สถานศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และในส่วนที่เป็นระเบียบวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไทยและต่างประเทศ และวิเคราะห์สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ลดการกลั่นแกล้งขององค์กรต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying และเพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ Cyberbullying เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านการด่าว่า (Flaming) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือ เคยตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

Corresponding Author Email: tassneedev@hotmail.com และ gasava@rpu.ac.th

* คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

* Faculty of Communication arts, Rajapruk University

** คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

** Faculty of Liberal Arts, Rajapruk University

- ด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อความ / ภาพ / วิดีโอข่าว จากเพจต่าง ๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงมาก
- ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) พบว่ากลุ่มตัวอย่างกดยางงาน (Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ จนทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานมากที่สุด
- ด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky) พบกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบันทึกภาพการสนทนาส่วนตัวกับเพื่อน ๆ แล้วนำมาโพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ผ่านการยินยอมจากเพื่อนมากที่สุด
- ด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้แอ็กเคานต์ของผู้อื่นไปกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้สึกรู้สีกของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ด้านการด่าว่า (Flaming) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดนกระทำการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือ เคยถูกนิทาผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- ด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดนกระทำการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือเคยถูกผู้อื่นถ่ายภาพนิ่ง/วิดีโอที่น่าอับอายแล้วถูกนำไปวิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) พบว่ากลุ่มตัวอย่างกดยางงาน(Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ จนทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานมากที่สุด
- ด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย พบกลุ่มตัวอย่างเคยถูกเพื่อนแคปภาพจากการสนทนาส่วนตัวแล้วไปโพสต์ลงสื่อสังคมออนไลน์โดยที่ไม่ได้รับการยินยอม
- ด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดนกลั่นแกล้งในเรื่องนำชื่อ/ข้อมูลส่วนตัวไปใช้โดยไม่ยินยอม (เช่น ชื่อ-สกุล เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เป็นต้น)

ผู้วิจัยพบว่าพฤติกรรมในรูปแบบการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้ 5 พฤติกรรม ซึ่งสามารถวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยมาปรับใช้กับพฤติกรรมดังกล่าวแล้ว พบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้อย่างชัดเจน แม้จะมีกฎหมายในประเทศที่พอนามาปรับได้คือ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 328 และ 393 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขพ.ศ. 2560) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาในการตีความที่ไม่ครอบคลุมทำให้ขาดองค์ประกอบของความผิด ทำให้ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายในเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนำมากำหนดเป็นมาตรการเชิงนโยบายการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เป็น

กฎหมายแม่บท เพื่อให้สถานศึกษาได้นำมาตรการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ไปกำหนดเป็นมาตรการของสถานศึกษาและส่งให้กระทรวงการศึกษาตรวจสอบ และควรศึกษา กฎหมายการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของแคนาดาโดยเฉพาะ เพื่อนำมาร่างเป็นกฎหมายการ กลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของประเทศไทย และจัดตั้งหน่วยงานทางด้านการกลั่นแกล้งบนโลก ไซเบอร์โดยมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจากข้อร้องเรียนและจัดข้อร้องเรียนในเบื้องต้นเพื่อลดภาระ หน้าที่ของศาล อีกทั้งประเทศไทยจึงควรมีแนวทางในการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยในลักษณะ เดียวกันกับประเทศญี่ปุ่น “Bully Insurance” โดยเพิ่มในเรื่องการของกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ เข้าไปในประกันภัย เพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยป้องกันในเรื่องการกลั่นแกล้ง บนโลกไซเบอร์ที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียนได้

คำสำคัญ : พฤติกรรม, การกลั่นแกล้ง, โลกไซเบอร์, มาตรการทางกฎหมาย

Abstract

This research used both quantitative and qualitative research methods. Quantitatively, 400 questionnaires were used, with the target group being both male and female youth between the ages of 17-19 years or currently studying at the high school level. Vocational education (Vocational Certificate and Vocational Certificate) at educational institutions in Bangkok. And in the qualitative research section, the researcher used the analysis of documents related to Thai and foreign laws. and analyze media used in campaigns to reduce bullying by various organizations with the purpose of this research to study cyberbullying behavior. Cyberbullying To study guidelines for preventing cyberbullying. Cyberbullying and to analyze legal measures regarding Cyberbullying Comparison between Thai law and foreign law. The results of the research revealed that the sample group had cyber-bullying behavior in the following areas:

- In terms of scolding (Flaming), it was found that the sample group had the most cyberbullying behaviors. I used to set up groups with my friends to discuss other people's issues through social media.

- Sending harassing or defamatory messages (Denigration) found that the sample has the behavior of posting comments or sharing messages / images / news videos from various pages without much fact checking.

- In terms of deleting or blocking others from the group (Exclusion), it was found that the sample pressed the report (Report) of others that they did not like. Until causing the Facebook account of that person to be suspended the most.

- Regarding the disclosure of secrets or personal information of others (Tricky), it was found that the sample had the behavior of recording private conversations with friends and posting them on social media without the consent of most friends.

- Impersonation (Impersonation) It was found that the sample used the account of others to bully through social media the most.

The subjects had feelings of cyber-bullying. in various fields as follows:

- In terms of scolding (Flaming), it was found that the respondents were the most harassed in cyberspace. used to gossip through social media Sending harassing or defamatory messages The Denigration study found that the most subjected to cyberbullying was when embarrassing still images/videos were taken by others and criticized on social media.

- In terms of deleting or blocking others from the group (Exclusion), it was found that the sample pressed the report (Report) of others that they did not like. Until causing the Facebook account of that person to be suspended the most.

- Regarding the disclosure of secrets or personal information of others It found that the sample had been captured by a friend in a private conversation and posted it on social media without their consent.

- Impersonation (Impersonation) It was found that the sample was harassed for using their name/personal information without consent (such as name-surname, telephone number, e-mail address, etc.).

The researcher found that there were 5 behaviors in the form of cyberbullying, which were analyzed by the legal measures of Thailand and applied to such behaviors. Found that Thailand does not have a law that clearly came out to solve the problem of cyberbullying. Although there are laws in the country that can be fined. Sections 326, 328 and 393 of the Criminal Code, the Computer Crimes Act B.E. 2007 (Revised 2017) and the Personal Data Protection Act B.E. 2562, however, may be difficult to interpret. The lack of coverage resulted in the lack of an element of the offense. making it unable to be applied in cyberbullying behaviors.

Study the legal measures in the policy related to cyber harassment from the United States. By being defined as a policy measure to prevent cyberbullying in the National Education Act that is the master law. for educational institutions to adopt the measures provided in the National Education Act to determine as a measure of the educational institution and send it to the Ministry of Education for examination and should study Canadian cyber-bullying laws in particular. to draft a law on cyberbullying in Thailand and establishing a cyber-bullying agency with

the task of investigating complaints and eliminating initial complaints to reduce the burden of courts. In addition, Thailand should have guidelines for issuing insurance products in the same way as Japan, “Bully Insurance” by adding in the matter of cyberbullying into insurance.

Keywords: Behavior, Bullying, Cyber world, Legal measures

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกลั่นแกล้งเป็นพฤติกรรมที่ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม โดยพฤติกรรมนั้นเป็นความตั้งใจ กระทำให้ผู้อื่นได้รับความทุกข์ความเจ็บปวด เพื่อให้ตนเองรู้สึกมีอำนาจ หรือมีพลังเหนือกว่าผู้อื่น อีกทั้งการกระทำดังกล่าวจะเกิดขึ้นซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่องและมีระยะเวลายาวนาน ในอดีตพฤติกรรม การกลั่นแกล้งเกิดจากการล้อเลียนชื่อพ่อแม่ การเรียกชื่อสมมุติหรือปมด้อยของเพื่อน การไม่ให้ เข้าร่วมกลุ่มเล่นหรือทำกิจกรรม และการตบหัวหรือการชกต่อยเบา ๆ พฤติกรรมดังกล่าวเหล่านี้ เป็นวิธีดั้งเดิมที่ใช้ในการกลั่นแกล้ง ซึ่งในสังคมไทยสื่อและเทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญและเกี่ยวข้องกับ พฤติกรรมการกลั่นแกล้งของคนในยุคปัจจุบัน ในประเทศไทยพบว่ากลุ่มเยาวชน มีพฤติกรรม การกลั่นแกล้งผ่านโลกโซเชียลและคุกคามผู้อื่นผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์บนสังคมออนไลน์ เช่น Line, Facebook, Instagram และ twitter เป็นอันดับ 5 ของโลก (ที่มา: <https://www.aroundonline.com/thailand-top-5-cyberbullying> เข้าถึง เมื่อ 5 มกราคม 2564)

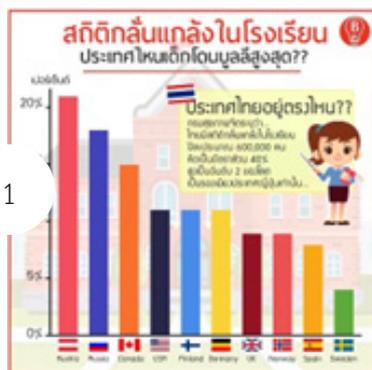
Cyberbullying เป็นการกลั่นแกล้งผ่านพื้นที่โซเชียลระหว่างบุคคล หรือกลุ่มคน โดย รูปแบบการรังแกกันมีทั้งการใส่ร้ายป้ายสี การใช้ถ้อยคำหยาบคายต่อว่าผู้อื่น หรือส่งต่อข้อมูลลับ เพื่อให้ผู้อื่นเสียหายผ่านทางอินเทอร์เน็ต ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความ (Text Message) คลิปวิดีโอ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือทางแอปพลิเคชันต่าง ๆ และทำให้ฝ่ายที่ถูกกระทำ รู้สึกเจ็บปวด หรือได้รับผลกระทบทางจิตใจ การกลั่นแกล้งผ่านพื้นที่โซเชียลมีความรุนแรงที่อาจจะ ทราบหรือไม่ทราบว่าใครเป็นผู้กระทำ ซึ่งผู้กระทำสามารถกระทำ ความรุนแรงกับใคร ที่ไหน เมื่อไร ก็ได้ และผู้กระทำก็สามารถจะตอกย้ำความรุนแรงนั้นได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านระบบสื่อออนไลน์

ปัจจุบันการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) กำลังเป็นปัญหาที่คนทั่วโลกกำลัง เผชิญอยู่และมีอัตราการเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เป็นมหันตภัยเงียบที่อาจจะทำหรือถูกกระทำอย่างไม่รู้ตัว ในประเทศตะวันตกก็มีกรณีเด็กสาวชาวอเมริกันถูกหลอกให้เปลือยอกและถูกนำภาพนั้นไปใช้ เผยแพร่บนโลกออนไลน์ ไม่ว่าจะพยายามจะบล็อกคนร้ายหรือย้ายโรงเรียนหนี ผู้กลั่นแกล้งนั้นก็ ยังหาทางตามรังควานจนเธอได้รับความอับอาย ท้ายที่สุดเด็กสาวก็เลือกที่จะปลิดชีวิตตัวเองลาจาก โลกอันแสนโหดร้ายนี้ไป

ในประเทศแถบเอเชียมีคดีสะเทือนขวัญที่เกิดจากการกระทำ Cyberbullying กรณีนี้กรรอง เกิร์ลกรุ๊ปของเกาหลีใต้เสียชีวิต คาดว่าเป็นการฆ่าตัวตาย สาเหตุมาจากการที่ต้องเผชิญกับความ คิดเห็นเชิงลบบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying) มาตลอด ทำให้เกิดความเครียดสะสมจนเป็น

เหตุให้ตัดสินใจการฆ่าตัวตาย ในประเทศไทยสิ่งหนึ่งที่เรามักกระทำจนเป็นนิสัยโดยไม่รู้ตัวก็คือ การพูดล้อเล่น ล้อเลียนหลายครั้งการพูดล้อเล่นในหมู่เพื่อนได้สร้างเสียงหัวเราะความสนุกสนานให้ทั้งฝ่ายล้อและฝ่ายถูกล้อ เพราะต่างรู้กันว่า สิ่งที่ถูกพูดนั้นเป็นเพียงคำพูดหยิกแหยกหยอก แต่ก็หลายครั้งเช่นเดียวกันที่คำพูดเหล่านั้นไม่ใช่แค่การล้อเล่นที่ทำให้อีกฝ่ายยิ้มรับ แต่เป็นการกลั่นแกล้งที่สร้างแผลให้กับ ฝ่ายที่ถูกล้อจนเกิดเป็นปมภายในใจ หรือที่เรียกว่า “bully”

กรมสุขภาพจิตระบุว่าประเทศไทยมีสถิติการกลั่นแกล้งในโรงเรียนสูงถึงร้อยละ 40 เป็นอันดับ 2 ของโลกรองจากประเทศญี่ปุ่นโดยเฉพาะ Cyberbullying (<https://www.yuvabadhanafoundation.org> เข้าถึงเมื่อ 5 มกราคม 2564) โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ทำร้ายจิตใจและอาจส่งผลกระทบต่อร่างกายของเหยื่อ ที่ร้ายกว่านั้นคือคนทำสามารถปกปิดตัวตนบนโลกออนไลน์ ทำให้ไม่รู้ว่า จะจัดการแก้ปัญหากับใครได้อย่างไร เนื้อหาที่ถูกกระหน่ำ กลั่นแกล้ง รังแก ไม่ว่าจะเป็นการดูถูกเหยียดหยาม ทำให้กลายเป็นตัวตลก เสียชื่อเสียง คอยจับผิด แฉ ประจาน ทำให้อับอายจนถึงขั้นใส่ร้ายป้ายสี จะแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วบนโลกออนไลน์ มีคนมาช่วยแชร์ มาเขียน คอมเมนต์

ภาพที่ 1 ข้อมูลจาก
กรมสุขภาพจิต ซึ่งเผยแพร่
ออกมาเมื่อต้นปี 2018

ออนไลน์เกิดขึ้นได้ทั้งจากการแกล้งกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ล้อกันเล่นขำ ๆ แล้วบานปลายไปด้วยความไม่ตั้งใจ หรืออาจเกิดจากความขัดแย้งกันในสถานศึกษา สร้างความเกลียดชัง ทั้งที่มีเหตุผลและไม่มี อาจแค่ไม่ชอบหน้า หรือความคิดเห็นบางอย่างไม่ตรงกัน แล้วใช้พื้นที่ในโลกออนไลน์โจมตีกันโดยรูปแบบของ Cyberbullying ที่พบบ่อย ๆ ได้แก่ (1) การข่มขู่คุกคาม หรือให้ร้ายเหยื่อ บางครั้งนำไปสู่การทำร้ายร่างกายกันจริง (2) การเปิดโปงข้อมูลส่วนตัวของเหยื่อ โดยการเอาไปโพสต์หรือส่งต่อให้คนอื่นรับรู้ เช่น ภาพหลุด ภาพตลก ๆ เพื่อประจาน ทำให้อับอาย (3) การคุกคามทางเพศ โดยใช้ถ้อยคำที่ส่งไปในทางเพศ ส่งภาพหรือวิดีโอมาให้แล้วชวนทำกิจกรรมทางเพศ การติดต่อภาพโป๊เปลือย การลวงให้ส่งรูปไม่เหมาะสมแล้วนำไปโพสต์ประจานหรือแบล็กเมล (4) การแอบอ้างตัวตน โดยการแอบเข้าบัญชีออนไลน์ของเหยื่อ หรือสร้างบัญชีใหม่โดยใช้ชื่อและ/หรือรูปภาพของเหยื่อ แล้วนำบัญชีไปใช้ในทางไม่เหมาะสม และ (5) การสร้างกลุ่มเพื่อโจมตี เช่น เพจแอนตี้ต่าง ๆ เพื่อจับผิด ประจานพูดคุยตำหนิ ด่าทอ ทำให้ผู้อื่นเกิดความรู้สึกเกลียดชังเหยื่อจะเห็นได้ว่าลักษณะของการกระทำ Cyberbullying ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง บุคคลนั้นอาจเป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกระทำ โดยมีสาเหตุของการเกิด Cyberbullying ดังแผนภาพที่ 2 (ที่มา: <https://www.yuvabadhanafoundation.org/th>)

พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยอาจถูกล้อเลียนจากรูปร่างหน้าตาไปจนถึงเรื่องเพศ นานวันเข้าสิ่งเหล่านี้ขยายวงกว้างไปตามยุคสมัย กลายเป็นการล้อเล่น-ล้อเลียน กลั่นแกล้ง ทำร้ายกันผ่านโซเชียลมีเดีย หรือที่เรียกว่า ไซเบอร์ บูลลี่อิง (Cyberbullying)

ซึ่งหลักหนียากยิ่งกว่าการกลั่นแกล้งกันต่อหน้า เพราะการบูลลี่ต่อหน้า เมื่อหลบเลี่ยงหรือไม่ได้อยู่ในสถานที่หรือสถานการณ์ที่เผชิญหน้ากัน ก็จะไม่เกิดการบูลลี่ขึ้น อย่างเช่น ช่วงปิดเทอม เด็กอยู่บ้าน ไม่ได้พบเพื่อนที่โรงเรียน การบูลลี่ก็ไม่เกิด แต่ในยุคปัจจุบันเมื่อมีโซเชียลมีเดียที่เชื่อมโยงกันได้ทั่วโลก คนเราจึงสามารถเป็นผู้กลั่นแกล้ง และเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้ง ได้ทุกที่ ทุกเวลา กับใคร ที่ไหน หรือเมื่อไหร่ก็ได้ตลอดเวลาและต่อเนื่อง ซึ่งผู้ที่เป็นเหยื่อที่ถูกกระทำ ก็อาจกลับมาเป็นผู้กระทำความรุนแรงเองเพื่อแก้แค้น เป็นความรุนแรงที่ไม่สิ้นสุด และอาจขยายตัวไปสู่การกระทำผิดอาชญากรรมรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งจะนำมาสู่กระบวนการทางกฎหมาย และส่งผลกระทบต่อการสร้างบาดแผลในจิตใจของผู้ถูกกระทำในระยะยาว

นอกจากการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในประเทศไทยที่กล่าวมาแล้วนั้น ในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นทางยุโรป อเมริกา หรืออาเซียน ก็เกิดปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์คล้ายกัน เช่นในประเทศญี่ปุ่นที่มีอัตราในการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ค่อนข้างสูงนำไปสู่ปัญหาการฆ่าตัวตาย ทำให้บริษัทประกันภัยในญี่ปุ่นออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง เพื่อเยียวยาผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งและครอบครัวโดยเฉพาะ

ในส่วนของประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์โดยตรง มีแค่กฎหมายบางตัวที่อาจสามารถนำมาปรับใช้ได้แต่ก็ยังไม่สามารถครอบคลุมการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ได้ทุกรูปแบบ กฎหมายที่นำมาปรับใช้นั้นหากเป็นกฎหมายทางอาญา ได้แก่ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326,328 และมาตรา 393

มาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียงถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาดภาพระบายสีภาพยนตร์ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียงบันทึกภาพหรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียงหรือการกระจายภาพหรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่นผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีและปรับไม่เกินสองแสนบาท”

ภาพที่.2 สาเหตุของการเกิด Cyberbullying

มาตรา 393 “ผู้ใดดูหมิ่นผู้อื่นซึ่งหน้าหรือด้วยการโฆษณาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

ในส่วนของกรกระทำคามผิดบนโลกออนไลน์ก็มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการกระทำคามผิดคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 11 “ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่นโดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าวอันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท” และมาตรา 14 “ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุไว้ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1. โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา” และหากผู้กระทำความผิดหรือผู้เสียหายยังเป็นผู้เยาว์ก็ต้องนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เยาว์ พ.ศ. 2546 มาปรับใช้ด้วย ในส่วนทางแพ่งนั้นกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ได้จะอยู่ในเรื่องของกฎหมายลักษณะละเมิด มาตรา 423 ว่าด้วยเรื่อง หมิ่นประมาททางแพ่งแต่ก็เป็นเพียงการเรียกร้องค่าเสียหายต่อคู่กรณีเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็กฎหมายทางแพ่งหรือทางอาญาก็อาจยังมีปัญหาในการตีความที่ยังไม่ครอบคลุมถึงคำว่า “การกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์” จึงยังไม่สามารถที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้

แต่ในส่วนของต่างประเทศนั้นก็มีมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ไว้โดยตรง เช่นประเทศอเมริกามีมาตรการเชิงนโยบาย (School Policies) ในระดับโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐ (State Education Code) และมาตรการลงโทษทางอาญา หรือกฎหมายป้องกันการติดตามรังควานทางอินเทอร์เน็ต (Cyber-Stalking) เป็นต้น ประเทศแคนนามีกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันภัยทางไซเบอร์โดยตรง (Cyber-Safety Act 2013) ส่วนในอาเซียนนั้นประเทศญี่ปุ่นซึ่งมีปัญหาดังกล่าวก็ได้ออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยเพื่อเยียวยาผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะศึกษาปัญหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ของประเทศไทย เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำกฎหมายมาปรับใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิด ตลอดจนการเยียวยาผู้เสียหายโดยใช้หลักประกันภัยมาแก้ไข และศึกษามาตรการทางกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์ในประเทศไทยจนเกิดสภาพบังคับที่ชัดเจน ทำให้คนในสังคมเกิดการตระหนักถึงบทลงโทษ เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย และทำให้พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกออนไลน์มีแนวโน้มที่ลดลง

จากประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นเรื่องพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องศึกษาว่ากลุ่มเป้าหมายมีการกลั่นแกล้งในลักษณะใด และแนวโน้มการลดพฤติกรรม Cyberbullying ด้วยมาตรการทางกฎหมายเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัย

1. พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying เป็นอย่างไร
2. แนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) เป็นอย่างไร
3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ Cyberbullying ของต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)
2. เพื่อวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับ Cyberbullying เปรียบเทียบระหว่างกฎหมายไทยกับกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวทางและวิธีป้องกันการลดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมายได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางและวิธีป้องกันการลดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย 3 ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1

ศึกษาพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying
ของวัยรุ่นตอนปลาย

ประเด็นที่ 2

ศึกษาแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying

ประเด็นที่ 3

ศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง
บนโลกไซเบอร์ Cyberbullying

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณนี้ คือ วัยรุ่นตอนปลายที่เคยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อายุระหว่าง 17-19 ปี ทั้งชายและหญิงที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร (ที่มา: <http://www.mua.go.th/contact.html>, 2563 เข้าถึงเมื่อ 25 มกราคม 2564)

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไทยและต่างประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง แนวทางและวิธีป้องกันการลดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

- แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต (Cyberbullying)
- แนวคิดเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)
- แนวคิดความฉลาดทางอารมณ์
- กฎหมายไทยกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ (Cyber Bully)
- มาตรการทางกฎหมายการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของต่างประเทศได้แก่ มาตรการในระดับสหพันธรัฐ (Federal Law) กฎหมาย Nova Scotia ของประเทศแคนาดา กฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งของญี่ปุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางและวิธีป้องกันการลดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

- ประชากร

การวิจัยครั้งนี้คือ เยาวชนทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุระหว่าง 17-19 ปี หรือกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีวศึกษา (ปวช.และปวส.) ที่สถานศึกษาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางประชากร ซึ่งมีประชากรจำนวนทั้งสิ้น 7,336,865 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2562)

- กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการเปิดตารางสำเร็จรูป Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ยอมให้เกิดความคาดเคลื่อน (e) ของการประมาณค่าเกิดขึ้นได้ในระดับหรือที่ระดับนัยสำคัญ .05 ได้จำนวนตัวอย่างเท่ากับ 400 คน

- เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสร้างแบบสอบถามซึ่งได้มาจากการค้นคว้า การดัดแปลงจากแนวความคิด และงานวิจัยที่ใกล้เคียงที่มีผู้เคยวิจัยมาก่อนหน้านี้

เพื่อได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุดโดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Close – ended Questionnaire) โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ (Nominal Scale)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า (Interval Scale)

ตอนที่ 3 ความรู้สึกของผู้ถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต เป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Interval Scale)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จเรียบร้อยแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมแบบสอบถามและกำหนดรหัสหมายเลขแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบการเก็บแบบสอบถาม

2. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองพร้อมทั้งผู้ช่วยวิจัย โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในแบบสอบถามแก่ผู้ช่วยวิจัยก่อนเก็บข้อมูลจริงโดยผู้วิจัยใช้คำถามคัดกรองกับกลุ่มตัวอย่าง “เคยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Face book) หรือไม่” และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง และรอรับแบบสอบถามกลับคืนเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้นแล้ว

3. รวบรวมแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะนำมาประมวลผล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูล คือ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่ แสดงตารางแบบร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และรายได้ การหาค่าเฉลี่ยเพื่ออธิบายข้อมูลพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์และความรู้สึกถูกระทำการกลั่นแกล้งทางอินเทอร์เน็ต

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายไทยและต่างประเทศ และวิเคราะห์สื่อที่ใช้ในการรณรงค์ลดการกลั่นแกล้งขององค์กรต่าง ๆ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 502 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุ 19 ปีมากที่สุด มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และมีรายได้ต่ำกว่า 6,000 บาทมากที่สุด

2. พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์

- ด้านการด่าว่า (Flaming) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือ เคยตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์
- ด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอข่าวจากเพจต่าง ๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงมาก
- ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) พบว่ากลุ่มตัวอย่างกดยางาน (Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ จนทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานมากที่สุด
- ด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky) พบกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบันทึกภาพการสนทนาส่วนตัวกับเพื่อนๆ แล้วนำมาโพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ผ่านการยินยอมจากเพื่อนมากที่สุด
- ด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้แอ็กเคานต์ของผู้อื่นไปกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีพฤติกรรมรูปแบบการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ 5 พฤติกรรม โดยผู้วิจัยจะวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของไทยมาปรับใช้กับพฤติกรรมดังกล่าว ดังนี้

1. ปัญหาพฤติกรรม ด้านการด่าว่า (Flaming)

ด้านการด่าว่า (Flaming) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือ เคยตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์

พฤติกรรมลักษณะการทะเลาะและการด่าว่าทั่วไปนั้น ตามหลักกฎหมายถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 393 ฐานดูหมิ่นซึ่งหน้า มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่การด่าว่าโดยการตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยให้บุคคลที่ 3 รับรู้และมีการแชร์ข้อความต่อ ก็จะมี ความผิดฐานหมิ่นประมาทมาตรา 326 กล่าวคือ “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษ

จำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และยังมีมาตรา 328 กล่าวคือ “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”

แต่การปรับใช้กฎหมายอาญาดังกล่าวอาจยังไม่ปัญหาที่ไม่สามารถครอบคลุมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying ในทุกลักษณะ หรืออาจเกิดปัญหาในการตีความ เช่น การจะพิสูจน์ว่าพฤติกรรมการด่าว่าเข้าฐานความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือไม่นั้น จะต้องเป็นการยืนยันข้อเท็จจริงว่าทำให้ผู้ที่โดยกระทำนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง แต่การตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์อาจเป็นเพียงการใช้ถ้อยคำหยาบคาย ไม่สุภาพ แต่ไม่มีความหมายที่จะทำให้คนถูกด่าเสียชื่อเสียง เช่น คำว่าไอ้ควาย ไอ้สัตว์ เป็นเพียงถ้อยคำไม่สุภาพ ไม่ได้ทำให้ลดคุณค่าความเป็นคนของผู้ถูกด่าว่าก็ไม่เข้าความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326 ในส่วนกฎหมายอาญามาตรา 328 จะต้องพิสูจน์ว่าการด่าว่ามาจากบุคคลนั้นจริง ซึ่งการพิสูจน์เช่นนี้ค่อนข้างยากการลงภาพ หรือข้อความจะเข้าองค์ประกอบความผิดตามมาตรานี้ได้ต้องเป็นการกระทำที่ถึงขนาดให้เขาได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรม ด้านการด่าว่า (Flaming) จะเข้าความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทมาตรา 326 และมาตรา 328 ได้นั้น ต้องหาหลักฐานและพิสูจน์กันค่อนข้างยาก ทำให้เยาวชนเกิดความไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ไม่กลั่นกรองในคำพูดของตน ทำให้ผู้โดนกระทำก็ยังคงถูกคุกคาม อับอาย เสียชื่อเสียง ทั้งที่ข้อความจริงไม่เป็นความจริง ดังนั้นผู้วิจัยเห็นควรต้องบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

2. ปัญหาพฤติกรรมด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration)

ด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอข่าวจากเพจต่าง ๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงมากที่สุด

พฤติกรรมการโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอข่าวจากเพจต่าง ๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกิดขึ้นมากในโลกออนไลน์ จะผิดกฎหมายหรือไม่ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนหรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีนี้อาจปรับใช้กับมาตรา 14 (1) หากการกระทำเพื่อกลั่นแกล้งผู้อื่นนั้นได้มีการนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลต้องห้ามตามมาตรา 14 (1) แต่อย่างไรก็ตามการจะปรับใช้กับมาตรานี้ได้นั้นจะต้องเป็นกรณีเฉพาะการกลั่นแกล้งออนไลน์ โดยผู้กลั่นแกล้งได้นำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน

ปลอมทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นเท็จซึ่งน่าจะเกิดความเสียหายต่อผู้ถูกกลั่นแกล้งเท่านั้น ดังนั้นหากผู้ถูกกลั่นแกล้งนำข้อมูลที่เป็นความจริงเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ก็ไม่สามารถปรับใช้มาตรานี้ได้

3. ปัญหาพฤติกรรมการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion)

ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) พบว่ากลุ่มตัวอย่างกตรายงาน (Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ จนทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานมากที่สุด พฤติกรรมดังกล่าวแม้ว่าจะจะเป็นลักษณะการกลั่นแกล้งแต่ก็ไม่เข้าองค์ประกอบความผิดอาญาฐานหมิ่นประมาทมาตรา 326 และมาตรา 328 และไม่มีลักษณะเป็นการนำข้อมูลอันเป็นเท็จเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) จึงเห็นได้ว่าพฤติกรรมการกตรายงาน (Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ ทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานไม่มีกฎหมายใดที่จะบังคับเอาผิดต่อผู้กลั่นแกล้งได้

4. ปัญหาพฤติกรรมการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky)

ด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky) พบกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบันทึกภาพการสนทนาส่วนตัวกับเพื่อนๆ แล้วนำมาโพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ผ่านการยินยอมจากเพื่อนมากที่สุด พฤติกรรมนี้อาจเข้าข่ายผิดกฎหมายในเรื่องพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 มาตรา 27 “ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล” เนื่องจากปัจจุบันมีการล่วงละเมิด สิทธิความเป็นส่วนตัวของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นจำนวนมากจนสร้างความเดือดร้อนรำคาญหรือความเสียหายให้แก่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทำให้การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลอันเป็นการล่วงละเมิดดังกล่าว ทำได้โดยง่าย สะดวก และรวดเร็ว ก่อให้เกิด ความเสียหายต่อเศรษฐกิจโดยรวม จึงมีการกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เป็นการทั่วไปขึ้น เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ กลไก หรือมาตรการกำกับดูแลเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองข้อมูล ส่วนบุคคลที่เป็นหลักการทั่วไป ประเทศไทย จึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562

5. ปัญหาพฤติกรรมการแอบอ้างตัวตน (Impersonation)

พฤติกรรมการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้แอ็กเคานต์ของผู้อื่นไปกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด พฤติกรรมดังกล่าวจะกระทำในรูปแบบการสร้างบัญชีเฟซบุ๊กปลอมไปหาประโยชน์ในกับตัวเอง หรือสร้างบัญชีเฟซบุ๊กปลอมไปกลั่นแกล้งบุคคลอื่นในสังคมออนไลน์ แต่บุคคลที่โดนรังแกอาจไม่ทราบเรื่องจนทำให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง

เห็นได้ว่าประเทศไทยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 “การนำเข้าระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ ผู้อื่นหรือประชาชน มีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” หรือทำให้มีความผิดฐานหมิ่นประมาทตามมาตรา 326 “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษรกระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท” แต่อย่างไรก็ตามการจะพิสูจน์ว่าผู้ใดเป็นผู้ปลอมหรือแอบอ้างตัวตนในโลกออนไลน์นั้น ค่อนข้างพิสูจน์ยาก เนื่องจากต้องระบุ IP Address ของเครื่องส่งข้อความนั้น เพราะผู้ให้บริการรายใหญ่อย่างเว็บสื่อสังคมออนไลน์เฟสบุ๊ค ซึ่งมีสำนักงานใหญ่อยู่ที่สหรัฐอเมริกา มักจะปฏิเสธที่จะจะให้ข้อมูลเมื่อทางการไทยขอทราบหมายเลข IP Address ทั้งนี้ เพราะขัดต่อหลักกฎหมายคุ้มครองส่วนบุคคล หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ไม่สามารถที่จะระบุได้ว่ามีความผิด และไม่สามารถนำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1) หรือกฎหมาย อาญา มาตรา 326 และมาตรา 328 ก็ไม่สามารถนำมาปรับใช้ได้

อภิปรายผล

1 พฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ในด้านต่าง ๆ

จากผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ทั้งหมด 5 พฤติกรรม ดังนี้

- ด้านการด่าว่า (Flaming) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์มากที่สุดคือ เคยตั้งกลุ่มกับเพื่อนเพื่อคุยในเรื่องของบุคคลอื่น ๆ ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ รองลงมาคือ เคยใช้ภาษา/คำพูดหยาบคายด่าว่าผู้อื่นในโพสต์หรือคอมเมนต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์และพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์น้อยที่สุดคือ เคยโพสต์ล้อเลียนรูปลักษณ์ของผู้อื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สอดคล้องกับกิตติพันธ์ ความคะนิง และ มฤษฎ์ แก้วจินดา (2559) ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างเคยถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ด้วยรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ การถูกนินทา ด่าทอ ล้อเลียนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความรู้สึกของเหยื่อ

ณัฐรัชต์ สาเมาะ (2556) ที่ว่ารูปแบบของการรังแกที่รับรู้ประกอบด้วย การโจมตีหรือใช้วาจาหยาบคายผ่านอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ การคุกคามทางเพศออนไลน์ การแอบอ้างชื่อหรือตัวตนของผู้อื่นเพื่อให้ร้าย รวมไปถึงการสร้างกลุ่มขึ้นมาเพื่อโจมตีบุคคลอื่น ส่วนสาเหตุของการรังแกในพื้นที่ไซเบอร์นั้นเยาวชนรับรู้ที่เกิดจากความเป็นนิรนามของพื้นที่ไซเบอร์ ความง่าย

และสะดวกในการรังแกกัน และเป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากการเกิดความรุนแรงในพื้นที่จริง สอดคล้องกับสุภรดา ชุมพาลี (2562) ที่ว่ารูปแบบของการถูกรังแกพบมากที่สุดคือใช้คำพูดหยาบคาย ล้อเลียน

- ด้านการส่งข้อความรบกวนหรือหมิ่นประมาท (Denigration) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมโพสต์แสดงความคิดเห็นหรือแชร์ข้อความ/ภาพ/วิดีโอข่าวจากเพจต่าง ๆ โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงมาก รองลงมาคือเคยแชร์ภาพนิ่ง/วิดีโอที่น่าอับอายของผู้อื่นผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมที่น้อยที่สุดคือเคยถ่ายภาพนิ่ง/วิดีโอที่น่าอับอายของผู้อื่นแล้วนำไปโพสต์แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อสังคมออนไลน์

สอดคล้องกับศิวพร ปกป้อง และวิมลทิพย์ มุสิกพันธ์ (2553) ที่ว่าพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง Cyberbullying ที่เป็นลักษณะของการเขียนข้อความต่อว่า ดูถูก ล้อเลียน อีกทั้งการใช้รูปภาพ คลิปวิดีโอที่เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นทั้งที่เป็นจริงและไม่เป็นความจริง เพื่อไปเผยแพร่ ส่งต่อทางอินเทอร์เน็ตหรือโทรศัพท์มือถือเพื่อการก่อกวน คุกคามหรือทำให้คนอื่นได้รับความเสียหาย อับอาย ซึ่งวิธีนี้เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่กระจาย ได้อย่างรวดเร็วและทุกคนสามารถเข้ามาร่วมในการรับรู้ แสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ในขณะที่ผู้ถูกรังแกไม่สามารถตอบโต้ได้ โดยพฤติกรรมดังกล่าวจะนำมาซึ่งความรู้สึกเครียด เจ็บปวด อับอายและสูญเสียความมั่นใจในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม

สอดคล้องกับปองมกล สุรัตน์ (2553) ที่ว่าความง่าย และความสะดวกในการรังแกกัน เนื่องด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันได้เอื้ออำนวยความสะดวกสบายเป็นอย่างมากในการเข้าถึงพื้นที่ไซเบอร์ จึงทำให้การเข้าไปรังแกผู้อื่นบนพื้นที่ไซเบอร์สามารถกระทำจาก ที่ไหนก็ได้ และเวลาไหนก็ได้ ที่ผู้กระทำการต้องการ เช่น การโพสต์ตำหนิผู้อื่น นำคลิปวิดีโอที่สร้างผลกระทบในแง่ลบให้แก่ผู้อื่น ไปเผยแพร่ หรือแม้กระทั่งการสร้างกลุ่มขึ้นมาเพื่อโจมตีบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยผู้ถูกรังแก การรังแกไม่สามารถทราบหรือป้องกันตนเองได้ในพื้นที่ไซเบอร์ และเทคโนโลยีในปัจจุบัน เอื้ออำนวยความสะดวกในการเข้าใช้งาน การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์จึงสามารถกระทำได้ง่ายยิ่งขึ้น

- ด้านการลบหรือบล็อกผู้อื่นออกจากกลุ่ม (Exclusion) พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อกวนงาน (Report) ผู้อื่นที่ตนเองไม่ชอบ จนทำให้แอ็กเคานต์เฟซบุ๊กของผู้นั้นถูกระงับการใช้งานมากที่สุด รองลงมาคือเคยขอให้เพื่อนๆลบหรือบล็อกคนคนที่ไม่ชอบออกจากความเป็นเพื่อนหรือออกจากกลุ่ม

สอดคล้องกับ Berson, Berson & Ferron (2002) ที่ว่าการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แบบชั่วคราว (Temporal Flexibility) พื้นที่ไซเบอร์สามารถสร้างพื้นที่ชั่วคราวในการสื่อสารได้ตลอด เครื่องมือในการสื่อสารสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา สามารถเปลี่ยนอีเมลได้เมื่อต้องการ เปลี่ยนชื่อผู้ใช้ได้ตลอดเวลา หรือระงับบัญชีได้ ทำให้เมื่อเผชิญหน้ากับความรุนแรงก็สามารถจัดการกับปัญหาได้ หรือเป็นการเพิ่มช่องทางในการถูกรังแกความรุนแรงได้เช่นเดียวกัน

- ด้านการนำความลับหรือข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผย (Tricky) พบกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมบันทึกภาพการสนทนาส่วนตัวกับเพื่อนๆแล้วนำมาโพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยไม่ผ่านการยินยอมจากเพื่อนมากที่สุด รองลงมาคือ เคยกดแชร์เรื่องส่วนตัวของผู้อื่นส่งไปให้เพื่อนคนอื่น ๆ ดูต่อ (เช่น ข้อความ ภาพ หรือวิดีโอ เป็นต้น) และพฤติกรรมที่น้อยที่สุดคือนำข้อมูล

ส่วนตัวของผู้อื่นไปเปิดเผยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (เช่น ชื่อ-สกุล เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เป็นต้น) ซึ่งสอดคล้องกับ Robin M. Kowalski, Susan P. Limber and Patricia W. Agatston (2012) ที่กล่าวว่า รูปแบบการล่อลวง หรือการหยอกล้อ (Outing and Trickery) คือ การแชร์ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นสู่พื้นที่สาธารณะออนไลน์ ในรูปแบบของการส่งต่ออีเมล (Forward Mail) หรือข้อความ เช่น การส่งต่อรูปภาพ หรือข้อความจากการสนทนาโดยการแคปเจอร์ (Capture) หน้าจอพฤติกรรมดังกล่าวมักเป็นการกระทำของบุคคลที่ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมนั้น ๆ ส่งผลให้ผู้ถูกรกระทำรู้สึกอับอาย

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวริศรา ภาณุวัฒน์ (2557) โดยปัจจัยหลักที่ทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายนั้นคือ Word of mouth หรือการพูดกันปากต่อปาก เพราะกระแสของการพูดถึงเนื้อหา (Content) ที่ปรากฏอยู่ในเฟซบุ๊ก เช่น การแชร์รูปภาพไม่ว่าจะเป็นภาพหลุดของบุคคลสาธารณะ การแชร์ภาพล่อตาล่อใจ หรือภาพล้อเลียน

- ด้านการแอบอ้างตัวตน (Impersonation) พบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้แอ็กเคานต์ของผู้อื่นไปกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือเคยนำภาพผู้อื่นมาตั้งเป็นรูปโปรไฟล์เพื่อกลั่นแกล้งบุคคลนั้นในเฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ หรือทวิตเตอร์ของตนเอง และเคยใช้แอ็กเคานต์ของผู้อื่นไปกลั่นแกล้งผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และพฤติกรรมที่กระทำน้อยที่สุดคือ นำชื่อ / ข้อมูลส่วนตัวของผู้อื่นไปใช้เป็นของตนเองโดยผู้ใช้นั้นไม่ยินยอม (เช่น ชื่อ-สกุล เบอร์โทรศัพท์ อีเมล เป็นต้น)

สอดคล้องกับณัฐรัชต์ สาเมาะ (2556) ที่ว่ารูปแบบของการรังแกที่รับรู้ประกอบด้วยการโจมตีหรือใช้วาจาหยาบคายผ่านอินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ การคุกคามทางเพศออนไลน์ การแอบอ้างชื่อหรือตัวตนของผู้อื่นเพื่อให้ร้ายบุคคลอื่น

2. แนวทางป้องกันการลดพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying โดยใช้มาตรการทางกฎหมาย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยพบว่ามีความผิดพฤติกรรมในรูปแบบการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้ 5 พฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยมาปรับใช้กับพฤติกรรมดังกล่าว พบว่าประเทศไทยยังไม่มีแนวทางป้องกันและกฎหมายที่ออกมาเพื่อแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้อย่างชัดเจน แม้จะมีกฎหมายในประเทศที่พอนำมาปรับได้คือ ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 328 และ 393 พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขพ.ศ. 2560) และพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายดังกล่าวอาจมีปัญหาในการตีความที่ไม่ครอบคลุมทำให้ขาดองค์ประกอบของความผิดทำให้ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในพฤติกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้

ผู้วิจัยพบว่าในต่างประเทศก็มีปัญหาในการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ซึ่งส่วนมากเกิดขึ้นในโรงเรียน โดยพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกา มีนโยบายเชิงมาตรการกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของรัฐ (State Education Codes) บังคับให้โรงเรียนทุกแห่งต้องกำหนดให้การต่อต้านการกลั่นแกล้งออนไลน์เป็น นโยบายของโรงเรียน และในประเทศแคนาดาก็พบปัญหาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์เช่นกัน โดยทางประเทศแคนาดาได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์เช่นกัน

โดยเฉพาะที่ชื่อว่า กฎหมายความปลอดภัยทางไซเบอร์ (Cyber-safety Act 2013) และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่นำข้อมูลส่วนบุคคลมากลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ของประเทศแคนาดา อีกทั้งยังได้จัดตั้งหน่วยงาน “Cyber-SCAN” มีหน้าที่สืบสวนสอบสวนข้อร้องเรียนรวมถึงการช่วยเหลือแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกกลั่นแกล้งเพื่อแก้ไขปัญหาก่อนการยื่นคำร้องคุ้มครองต่อศาล ในแถบเอเชียประเทศญี่ปุ่น มีสถิติการกลั่นแกล้งในโรงเรียนที่ค่อนข้างสูง ประเทศญี่ปุ่นได้มีกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมมาตรการป้องกันการกลั่นแกล้ง The Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying (Act No. 71 of 2013) แต่ก็ยังเป็นเพียงแนวป้องกันการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ไม่ได้มีบทลงโทษที่ชัดเจน ทำให้การกลั่นแกล้งในโรงเรียนยังเกิดขึ้นได้ ทำให้ภาคเอกชนคือบริษัทประกันภัยเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน โดยการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัย “bully insurance” เพื่อช่วยลดปัญหาการทำร้ายกันของเด็กๆ ลดภาระค่ารักษาพยาบาล และความเสียหายซึ่งเกิดจากการทำร้ายกัน

จากการศึกษาผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าหากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายชัดเจนในเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์โดยเฉพาะ ก็ควรนำมาตรการเชิงนโยบายของประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแบบแผนในการแก้ไขปัญหาคาการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และเห็นควรร่างกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ และตั้งหน่วยงานทางด้านการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์โดยมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจากข้อร้องเรียนและขจัดข้อร้องเรียนในเบื้องต้นเหมือนประเทศแคนาดา อีกทั้งควรให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทให้การช่วยเหลือป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ประเทศไทยจึงควรมีแนวทางในการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยในลักษณะเดียวกันกับประเทศญี่ปุ่น “bully insurance” โดยเพิ่มในเรื่องการของกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์เข้าไปในประกันภัย เหมือนในประเทศญี่ปุ่น

ดังนั้นหากประเทศไทยมีมาตรการทั้งเชิงนโยบายทางด้านกฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ที่ชัดเจน มีภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วมหาแนวทางป้องกัน ตลอดจนการตำรณรงค์ลดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ โดยใช้บุคคลสามารณะที่ไม่มีชื่อเสียงในช่วงเวลานั้น เพื่อโน้มน้าวใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลั่นแกล้งให้ลดน้อยลง ตลอดจนมีบทลงโทษในเรื่องของการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ที่จะสามารถควบคุมประชาชนที่ใช้สื่อออนไลน์โดยมีพฤติกรรมที่ไปกลั่นแกล้งคนอื่นบนโลกไซเบอร์หรือบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ทำให้ผู้ใช้สื่อออนไลน์ได้ตระหนักถึงบทลงโทษและเกรงกลัวต่อการกระทำที่เกิดจากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์หรือแม้กระทั่งเจตนาที่จะกระทำให้เกิดการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ได้

3 แนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying

สำหรับทางด้านนิเทศศาสตร์ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่าพฤติกรรมรังแกกันส่งผลกระทบต่อมาที่หลากหลายมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้กระทำการรังแกผู้อื่น (Bully) กลุ่มผู้ถูกระทำการรังแก (Victim) หรือ กลุ่มที่เป็นทั้งผู้กระทำ การรังแกผู้อื่นและผู้ถูกระทำการรังแก (Bully-Victim) ก็ล้วนแล้วแต่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมรังแกกันผ่านพื้นที่ไซเบอร์ทั้งสิ้น

และจากปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นเราทุกคนทุกภาคส่วนในสังคมควรที่จะตระหนัก และให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว และร่วมมือกันแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying เพื่อไม่ให้ ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรงมากขึ้นในสังคม

โดยแนวทางการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ Cyberbullying คือควรมีหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาดำเนินการผลิตสื่อให้ความรู้หรือรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงมารยาทของการใช้การสื่อสารบนพื้นที่สาธารณะไซเบอร์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น Facebook, Twitter, Line, YouTube, E-mail หรือ พื้นที่ออนไลน์อื่น ๆ เพื่อป้องกันปัญหาและผลกระทบ ที่อาจเกิดขึ้นกับทั้งตัวผู้กระทำ การรังแกเอง หรือผู้ถูกรังแก หลังการลงรูป วิดีโอ หรือข้อความที่อาจไม่เหมาะสม ทั้งที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจก็ตามโดยสมิแนวทางป้องกันการพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ ดังนี้

อันดับแรก สร้างความตระหนักรู้วัยรุ่นต้องตระหนักถึงมารยาทในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ถึงแม้ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่านกลุ่ม ที่เป็นกลุ่มเฉพาะบุคคลควรพึงตระหนักไว้ เสมอว่าควรปฏิบัติต่อบุคคลอื่นให้เหมือนกับที่เราอยากให้คนอื่นปฏิบัติกับเรา ทั้งการสื่อสารในโลกของความเป็นจริง และการสื่อสารผ่านโลกไซเบอร์ ควรสร้างเสริมพฤติกรรมของผู้ใช้สื่อใหม่ที่พึงประสงค์ตั้งแต่ครอบครัว สถาบันการศึกษาโดยการปลูกฝัง ปรับเปลี่ยนและเสริมสร้างความรู้และพฤติกรรมและมารยาทการใช้สื่อใหม่ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ควรเพิ่มการสื่อสารถึงผลกระทบจากพฤติกรรมกลั่นแกล้งเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว

อันดับที่ 2 การสื่อสารรณรงค์เพื่อลดพฤติกรรมกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์ เช่น รณรงค์คิดก่อนโพสต์ ไม่ว่าจะโพสต์ข้อความใด ๆ ก็ตาม เช่น รูปภาพ วิดีโอ หรือข้อความต่าง ๆ ให้คิดถึงผลกระทบทั้งผลดีและผลเสียที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา ก่อนทุกครั้ง เพราะเมื่อโพสต์ลงไปในพื้นที่ไซเบอร์ แล้ว ข้อความ รูปภาพ หรือวิดีโอดังกล่าว อาจย้อนกลับมาทำร้าย ทั้งตัวผู้โพสต์เองและผู้ที่ถูกโพสต์ซ้ำแล้วซ้ำอีก จนอาจก่อให้เกิดผลด้านลบ แก่จิตใจของทั้งสองฝ่าย และยังถ้ามีผู้นำโพสต์ดังกล่าวที่เคยทำร้ายจิตใจผู้อื่นมาโพสต์ซ้ำแล้วซ้ำอีก ก็ยิ่งเป็นการตอกย้ำทางใจของผู้นั้นอย่างไม่มีวันจบสิ้น (Akbar, Huang & Anwar, 2014)

อันดับที่ 3 การรณรงค์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ทั้งผู้รับสาร และผู้ส่งสารจะได้เห็นเพียงแต่ข้อความหรือรูปภาพที่ใช้ในการสื่อสารกัน แต่ขาดความเข้าใจถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร ว่าในข้อความหนึ่งผู้ส่งสารต้องการสื่อสารให้ผู้รับสารทราบนั้นจริง ๆ แล้ว ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารอะไร บ่อยครั้งที่เกิดความเข้าใจที่ผิดพลาด เพราะการสื่อสารผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น ก่อนที่จะโพสต์สิ่งใดก็ตาม หรือต้องการจะสื่อสารสิ่งใดก็ตามควรให้ความสำคัญถึงภาษาที่จะใช้เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้นจากการสื่อสารที่ไม่สามารถเห็นหน้า หรือเห็นความรู้สึกของกันและกันได้ และการรณรงค์ ต้องนำไปสู่การแก้ไขปัญหาซึ่งสาธารณชนยอมรับ เช่น การรณรงค์ให้ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเห็นถึงผลกระทบเชิงลบหรืออันตรายจากการกลั่นแกล้งที่ส่งผลทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เมื่อยอมรับและตระหนักถึงอันตรายและภัยที่จะเกิดขึ้นแล้วจึงแนะนำวิธีป้องกันและแก้ไขร่วมกัน โดยการรณรงค์ควรมุ่งเน้นการผลิตเนื้อหาสารการแพร่กระจายข่าวสาร ผ่านช่องทางสื่อสารแบบต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการรณรงค์คือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียล ปรากฏรูปแบบการกลั่นแกล้ง และคุกคามบนโลกออนไลน์หลายประเภท ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบต่อบุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งและโดนรังแก รวมถึงมีใช้การตัดสินทางกฎหมาย ดังนั้นองค์กรสื่อควรให้ความสำคัญในเรื่องการผลิตสื่อเพื่อรณรงค์หรือให้ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์ หลีกเลี่ยงและลดปัญหาเนื้อหา (Content) ลดผลกระทบต่อจิตใจของบุคคลอื่น

2. กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ควรให้ความรู้กับผู้ที่ใช้สื่อใหม่ เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เนื่องจากการนำเสนอเนื้อหา (Content) บนโลกออนไลน์ ผู้ใช้สื่อใหม่จะแพร่กระจายความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวลงไป ส่งผลให้เนื้อหาเกิดการชี้นำสังคมและบิดเบือนไปจากความจริง อาจเข้าข่ายการกลั่นแกล้งบนพื้นที่สาธารณะออนไลน์

3. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรศึกษามาตรการทางกฎหมายในเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลจากประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนำมากำหนดเป็นมาตรการเชิงนโยบาย การป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่เป็นกฎหมายแม่บท เพื่อให้สถานศึกษาได้นำมาตรการที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปกำหนดเป็นมาตรการของสถานศึกษาและสั่งให้กระทรวงการศึกษาตรวจสอบ และควรศึกษากฎหมายการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของแคนาดาโดยเฉพาะ เพื่อนำมาร่างเป็นกฎหมายการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลของประเทศไทย และจัดตั้งหน่วยงานทางด้านการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลโดยมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจากข้อร้องเรียน และจัดข้อร้องเรียนในเบื้องต้นเพื่อลดภาระหน้าที่ของศาล อีกทั้งประเทศไทยจึงควรมีแนวทางในการออกผลิตภัณฑ์ประกันภัยในลักษณะเดียวกันกับประเทศญี่ปุ่น “bully insurance” โดยเพิ่มในเรื่องการของกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลเข้าไปในประกันภัย เพื่อให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในการช่วยป้องกันในเรื่องการกลั่นแกล้งบนโลกโซเชียลที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียนได้ในอนาคต

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- คณาธิป ทองรวีวงศ์. (2558). มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิบุคคลจากการกลั่นแกล้งรังแกออนไลน์ซึ่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย: ศึกษากรณีกฎหมายความปลอดภัยไซเบอร์ (Cyber safety act) ของรัฐ Nova Scotia. รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ นวัตกรรมกับความท้าทายทางภาษาและการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- คุณุตม์เชษฐ นพภาลย์ (2561). ปัญหาทางกฎหมายในการปรับใช้กรณีการรังแกบุคคลจากสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์. การค้นคว้าอิสระ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- จิตติพันธ์ ความคะเนิง และ มฤษฎ์ แก้วจินดา (2559). การปรึกษาแบบกลุ่มด้วยเทคนิคการสร้างความมั่นคงทางจิตใจเพื่อเสริมสร้างทักษะการเผชิญปัญหา สำหรับเยาวชนที่ถูกรังแกผ่าน

- โลกไซเบอร์.ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร
- ณัฐรัชต์ สามาณะ (2556). *การรับรู้ของเยาวชนต่อการรังแกบนพื้นที่ไซเบอร์*. นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุษยรัตน์ รุ่งสาคร. (2554). *การศึกษาผลกระทบของครอบครัวและการเห็นคุณค่าในตนเองที่มีต่อทัศนคติการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ ของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตกรุงเทพมหานคร*.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาการมนุษย์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เมธินี สุวรรณกิจ (2560). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์*.วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2560
- ฤทัยชนนี สิทธิชัยและ ฉันทยากร ตูตเกื้อ (2553). *พฤติกรรมการรังแกบนโลกไซเบอร์ของเยาวชนในสามจังหวัดชายแดนใต้*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- วัฒนาวดี ศรีวัฒนพงศ์ และพิมพ์ภา ธาณินพงศ์. (2558). *สื่ออิเล็กทรอนิกส์และอินเทอร์เน็ตที่มีต่อพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนในโรงเรียน เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*. *วารสารการสื่อสารและการจัดการนิຕ้า*, 1(2), 128-144
- วิมลทิพย์ มุสิกพันธ์. (2553). *ทัศนคติ และพฤติกรรมการกระทำความรุนแรงผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทย*. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิวพร ปกป้องและวิมลทิพย์มุสิกพันธ์. (2553). *ปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมการกระทำความรุนแรงทั้งทางกายภาพและการข่มเหงรังแกผ่านโลกไซเบอร์ของเยาวชนไทย*. รายงานผลการวิจัย.กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการเห็นสาธารณะ แห่งประเทศไทย
- สรานนท์ อินทนนท์ และพลินี เสริมสินศิริ. (2563). *การศึกษาวิธีการป้องกันการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์*.*การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*.
- อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2559). *เหยื่อการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชน: ปัจจัยเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการปรึกษาบุคคลที่สาม*.วารสารวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญหา, มหาวิทยาลัยบูรพา, 14(1), 59-73.

ภาษาอังกฤษ

- Akbar, J., Huang, T.W., & Anwar, F. (2014). The development of cyberbullying scale to investigate bullies among adolescents. In Proceeding of International Conference on Humanities Sciences and Education (ICHE), Kuala Lumpur, n.p.Assessment.” *The Educational Forum* 70, no.1 (2005): 21-31

- Francine, D. (2013). Cyberbullying research: New perspectives and alternative methodologies introduction to the special issue. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 23, 1-6.
- Haber, J. D., & Haber, S. B. (2007). *Cyberbullying: A “virtual camp” nightmare*.
- Henderson, J. (2004). Food as a tourism resource: A view from Singapore. *Tourism recreation Research*, 29, 69-74.
- Hinduja's., & Patchin, J. W. (2010). Bullying, cyberbullying, and suicide. *Journal of the International Academy for Suicide Research*, 14(47), 206-221.
- Smith, M. (2008). *Educational leadership: culture and diversity*. Gateshead: Athenaeum Press.
- Strom, Paris S., and Robert D. Strom. “*Cyberbullying by Adolescents: A Preliminary*
- Willard, N. (2007). *Educator’s guide to cyberbullying and cyberthreats*. Center for Safe and Responsible Use of the Internet

ระบบออนไลน์

- ฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2564). *มาตรการในการต่อต้านและการคุ้มครองบุคคลจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคม*. สืบค้นจาก <https://lawforasean.krisdika.go.th/File/Anti-Bullying%20Laws.pdf>
- พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 สืบค้นจาก (http://sql.idd.go.th/intraaccount/Information_Law-10.pdf) 15 ธ.ค.2564
- Berson, R. l., Berson. J. M., & Ferron M. J. (2002). *Emerging risks of violence in the digital age: lessons for educators from an online study of adolescent girls in the United States*. Retrieved 13 May, 2012, from www.ncsu.edu/cyber-violence/cyberviolence.pdf. *Camping Magazine*, 80, 52-57.
- Izzy Kalman. *Bully Insurance is Now Available in Japan*. May 24, 2019; (Retrieved 2022 04) <https://www.psychologytoday.com/us/blog/resilience-bullying/201905/bully-insurance-is-now-available-in-japan>
- Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology, *The Act for the Promotion of Measures to Prevent Bullying* (Act No. 71 of 2013). (September 28, 2013). Retrieved December 23, 2021 <https://www.mext.go.jp/en/policy/education/elsec/title02/detail02/1373868.html>
- OBATA Fumiko, “The Law to Prevent Power Harassment in Japan,” *Japan Institute for Labor Policy and Training, Japan Labor Issues*, vol.5, no.28, (January, 2021). Retrieved January 2, 2022 from <https://www.jil.go.jp/english/jili/documents/2021/028-04.pdf>